

IZHAJA VSAKI DAN

Čladi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pesmične števe. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih sobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe. po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obične oglase po 3 st. mm. oemrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina za nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celotno K 5-20, pol leta 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilniški račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Avstrijska gospodarska zbornica.

DUNAJ 22. Nujnim potom so prišli na dnevni red današnje seje zakon o državnih slugah, melioracijski zakon in zakon o podržavljenju češke severne železnice. Zbornica je enoglasno odobrila sklep proraračunske komisije gospodarske zbornice, da se davek na sladkor ne zniža.

Zbornica je nato vsprejela melioracijski zakon, zakon o državnih slugah in po daljši debati zakonski načrt o podržavljenju češke severne železnice.

Po izvolitvi specialne komisije za zakonski načrt o zavarovanju delavcev je bila seja zaključena. Prihodnja seja se napove pismenim potom.

Sankcioniran zakon.

DUNAJ 22. „Wiener Zeitung“ je danes priobčila sankcionirani zakon glede zvišanja domobranskega rekrutnega kontingenta.

Nadomestna volitev.

LVOV 22. Na včerajšnji nadomestni volitvi v križanovskem kmečkem volilnem okraju je bil na mesto namestnika grofa Potockega enoglasno izvoljen deželni poslanec veleposelnik grof Edward Mycielski.

Poneverjenje.

BUDIMPEŠTA 22. Pri hranilnici v Miškolcu je viši knjigovodja Farkas, ki je pred šestimi tedni šel na dopust poneveril 134.000 K. Farkas ni pobegnil v San Francisko, kakor se je govorilo, ampak se bržkone skriva kje v Evropi.

Minister Košut.

KARLOVI VARI 22. Trgovinski minister je danes zjutraj odpotoval v Budimpešto.

Kardinal umrl.

RIM 22. Kardinal Karlo Nocella je danes popoldne umrl.

Nesreče na železnici.

PARIZ 22. Kakor poročajo iz Chaurmonta (dep. Haute Marne) je bil povodom železniške nesreče pri Chateau Villainu en nadzornik usmrten, 14 potnikov pa ranjenih.

CHARLE VILLE 22. Na lokalni progi Chateau Parsien je zdrknil s tira vlak, pri čemer je bilo pet oseb ubitih, štiri pa ranjene.

PAMPLONA 22. Pri postaji Carrascal, proge ki vodi v Zaragozo je prišel goreti tovorni vlak. Zgoreli so vsi vagoni. Promet na progi je ustavljen.

Iz Maroka.

PARIZ 22. Kakor javlja „Petit Parisien“ iz Tangerja, je Raisuli zagotovil protusultanu Mulej Hafidu podporo sosednih gorskih rodov, za slučaj, da maršira do Tangerja.

Bolexen kitajskega cesarja.

SANGAJ 22. (Nemška kab. družba). Stanje cesarjevo ni povoljno. Jetika napreduje, vendar še ni, ako ne nastopijo komplikacije, neposredne nevarnosti za njegovo življenje. Kljub temu se že razpravlja o vprašanju nasledstva.

Finski deželni zbor.

PETROGRAD 22. Novi finski deželni zbor se sestane dne 1. avgusta.

Rusija.

Gibanje v armadi.

BEROLIN 22. „Berliner Tagblatt“ poroča iz Petrograda: Med vojniki moskovskega vojaškega okrožja so odkrili nevarno revolu-

cijonarno gibanje. Zaplenjena je bila velika množina revolucionarnih spisov, ki so bili razširjeni po vojašnicah.

ISL 22. Don Alfonso Bourbonški in njegova soproga sta dospela semkaj obiskat cesarja in princesinjo Gizelo Bavarsko.

DUNAJ 22. Ministerski predsednik baron Beck se poda jutri v Isl. Od tam odpotuje za nekoliko časa v Karlove vari.

KODANJ 22. Predsednik Fallieres je odpotoval v Stockholm.

CARIGRAD 22. Ministerstvo se je danes preimenovalo. Velikim vezirjem je imenovan Saidaher, vojni ministrom pa Omer Rušdi pašah.

LONDON 22. Umrl je tukaj sir Randal Cremer, člen parlamenta in utemeljitelj mednarodnih mirovnih konferenc.

Gibanje v Turčiji.

BEROLIN 22. Iz Sofije javljajo: Glasom vesti, dospelih semkaj iz Carigrada, se je v Smirnu spuntalo 500 rezervistov, ki se niso hoteli vkrcati za Solun.

SOFIJA 22. Iz Carigrada poročajo: Policija je zaprla mnogo Armencev, med temi tudi deklice najuglednejih armenskih rodbin. — Na sumu so, da podpirajo mladoturško gibanje.

CARIGRAD 22. Včeraj in danes so na tukajšnji borzi radi senzacionalnih govorov n. pr. da je bila otomanska banka v Solunu vržena v zrak, zelo padli vrednostni papirji, vsled česar je propadlo mnogo manjših spekulantov.

CARIGRAD 22. V obliki, ki ga je podmajor Niaz izdal na bolgarske, grške in srbske vasi obriidske okraja v njihovem jeziku, se glasi med drugim: Nasveti, ki so vam jih dajale velevalisti ter Srbija, Bolgarija in Grška, so spravili domovino v sedanjí žalostni položaj. Že 30 let delajo te balkanske države na to, da vam pomagajo vkljub temu niso storile ničesar, nasprotno: položaj se je poslabšal. Znaite, da te države ne mislijo na vas, marveč na-se, da razdelijo našo domovino in da si prisvoje komad iste. Toda ne le te države sejejo neslogo med različnimi narodnostmi naše domovine, deloma je temu kriva tudi naša vlada. Niaz opominja krščansko prebivalstvo, naj opusti svoja prejšnja posebna stremjenja in naj ne dela za tuje države, marveč za lastno domovino. Ta dežela, pravi, je naša, in dokler živi le en Turak, ne dopustimo, da jo vlada kdo drugi. Namen nove organizacije je tudi, da vsak svobodno priznava svoje narodnost in svojo vero, pod pogojem, da se odpove prejšnjim aspiracijam, ki so ustvarile sedanje stanje. — Niaz da vse brez milosti obesiti, ki se temu razglasu ne podvržejo.

Ti razglas so, kakor je samoobsebi umevno, našli le malo odmeva in tudi to le tam, kjer gospodarijo Niaz in njegovi ljudje. Razglas so pa, ako bi Mladoturki imeli potrebno moč, oziroma jo dosegli, pripravi, da povečajo terorizem, ki so ga doslej izvrševali krščanski komiteji in bande.

CARIGRAD 22. Najnoveje punde in demonstracije je uprizorilo moštvo, da izšli odpust iz vojaške službe, ki mu je že davno potekla, in častniki, da izsilijo svoje avansiranje. Najnoveji atentati Mladoturkov so tukajšnje kroge osupnili. Bati se je nadaljnjih atentatov, s katerimi žugaju Mladoturki za slučaj, ako bodo Mladoturki ki so sedaj v zaporu, kažnjeni in ako se jih ne izpusti na svobodo. Zato je pričakovati, da bodo po-

moščeni. Dalekovidni turški in drugi tukajšnji krogi, ki gibanje nepristransko opazujejo in presojujejo, se strinjajo v tem, da je treba za omejitve gibanja kaj storiti. Gotovo je, da so navadna sredstva ki se jih je prej uporabljalo in se jih tudi sedaj poskuša, kakor so: avansiranja, odlikovanja in izgoni, to pot popolnoma odpovedali. Kak ukrep v omenjenem smislu je tudi radi tega nujno potreben, ker se je opustilo nadzorovanje vseh makedonskih komitejev in zasledovanje band.

SOLUN 22. Iz Vodene javljajo: Kolagasi Halil efendi je z dvema poročnikoma in stotnijo vojakov prešel v taborišče ustašev. Gibanje se čim dalje bolj razširja, oblastni je so brez moči.

SOLUN 22. V Seresu je bil umorjen topniški polkovnik Mustafa bej.

FRANKOBROD 22. Turško vojno ministerstvo je naročilo pri Mauserju v Oberndorfu 15.000 karabink za kavalerijo.

Žaljenje našega jezika na poštinih in brzojavnih uradih.

(Interpelacija poslanca Mandića in tov. v zbornici poslancev dne 17. julija 1908).

Med javne c. k. urade v avstrijskem Primorju v obče, posebno pa v Istri, ki ne le da ignorirajo in omalovažujejo jezik večine prebivalstva teh dežel, to je jezik hrvatski in slovenski, ampak se mu celo rogajo, in ga zaničujejo, spadajo tudi c. k. poštne-brzojavni uradi.

Kakor ga ni na centrali, to je, na ravnateljstvu pošte in brzojava v Trstu nikjer nikakega vnanjega znamenja o našem jeziku, istotako je tudi pri veliki večini poštinih in brzojavnih uradov v pokrajini. Skoraj povsodi so samo italijanski ali italijansko-nemški napisi, pečati, tiskovine itd.

Mnogogostovne tiskovine, proti plačilu ali brezplačne, ki jih rabijo poštne uradi v obveščanju s strankami in medsebojno, so samo nemške ali nemško-italijanske! Ako jih je kje, ki so — po sili — tiskane v hrvaškem ali slovenskem jeziku, tedaj je pa naš jezik na tretjem, to je: na zadnjem mestu. Nu, na sramoto javne oblasti se ta naš jezik nikjer ne nazivlje tako, kakor bi se ga moralo nazivati, ampak porogljivo in zaničljivo z „ilirskim“, „sklavskim“ (suženjskim), kakor je razvidno iz priloženih uradnih tiskovin pod „1/10“. A take tiskovine se ne rabijo samo v notranjem poslovanju z uradi, ampak so v rabi tudi v prometu s strankami, kakor so n. pr. prejemnice (Aufgabeschein) za priporočena pisma in dojavnice (Abgabe in Avisoschein) za priporočena in vrednostna pisma, pakete in denar.

Istotako se poslužuje centrala v Trstu tiskanih naslovov za podrejene poštne urade na jedino italijanskih ali nemških tiskovinah. Radi roganja in šikaniranja od strani poštne brzojavnega osebja toliko na centrali, kolikor v pokrajini s hrvatskimi ali slovenskimi strankami, ki zahtevajo pravico svojemu jeziku ali ki se poslužujejo svojega jezika, je v naših javnih novinah neprestanih tožeb in pritožeb. Vsi ti neredi se dogajajo jedino radi nepoznavanja našega jezika od strani službojučega osebja.

Da ne gremo daleč nazaj, navesti hočemo v tem pogledu samo dva slučaja, ki sta se dogodila poslednje dni, in sicer jeden v Puli, drugi v Trstu.

Dne 30. junija t. l. je došel neki naš človek na glavni poštni urad v Puli. Tam

službujoči gospici je izročil brzojavko in pet kron ter jej rekel: „Plačam tudi odgovor“. Ona pa je izbulila oči in zmignila z rameni ter začela vračati denar, pridržavši si samo za brzojavko brez plačnega odgovora. Na ponovno opazko našega človeka, da plača tudi odgovor, mu je odbrusila gospica: „non capisso ščavo!“ (ne umejem suženjskega jezika). Jeden uslužbenec, videči, da se ta dvojica prepira, je prišel gospici na pomoč kakor tolmač. Temu tolmaču je rekel naš človek, naj pove gospici, da pojde radi njegovega postopanja pritožiti se k načelniku pošte, na kar je rekla ona: „La radi pur. poco me importa“. (Le pojte svobodno, malo mene briga to).

Na njegovo pritožbo pri načelniku, je odgovoril ta poslednji, da pozove gospico na red, ali drugače da si ne more pomagati, ker ima podrejeno uradništvo, od katerega ogromna večina ne zna ni besedice hrvaške ali slovenske!

Drugi slučaj se je dogodil nedavno v Trstu, ki ga opisuje tamšnji „Edinost“ od 9. julija 1908 št. 188, kateri opis se glasi: „Politika na pošti. Prejeli smo: Minolo soboto sem šel na tukajšnji osrednji poštni urad, da tam oddam svoto denarja. Poslujoči uradnik mi je nekaj govoril. Ker ga nisem umel — govoril je laški in nemški — sem ga vprašal slovenski, česa da želi.

C. kr. mož ni umel niti besede slovenski, a v odgovor na svoje vprašanje mi je zabrusil v obraz — da hodim uganjat politiko na pošto!

Odgovoril se mu, da politiko uganja on, oziroma oni, ki ga je nastavljal tam, da-si ne pozna deželnih jezikov, ne pa jaz! Pritopil je na to vodja urada, ki pa tudi ne zna besede slovenske! Posledica je bila ta, da je moral nastopiti čast tolmača — sluga, ki je gotovo izvrsten in popolnoma sposoben v svoji službi, ki pa za tolmača ni na svojem mestu!

Kdoji pridejo c. k. uradniki do spoznanja, da v Trstu ne more občeati se strankami človek, ki ne pozna deželnih jezikov?!

Ze ta dva slučaja kažeta dovolj jasno, kako nasprotstvo in kaka aminoznost vladata na c. kr. poštne-brzojavnih uradih Primorja nasproti našemu narodu in našem jeziku.

Radi tega stavljam podpisani na njegovo prevziveness gospoda ministra trgovine sledeče vprašanje:

1. Je-li vaši prevziveness znano, kako se toliko na centrali c. k. pošte in brzojava v Trstu, kolikor na poštne-brzojavnih uradih v pokrajini omalovažuje in ignorira hrvaški ali slovenski jezik, kar se tiče javnih nadpisov, pečatov in vsakovrstnih tiskovin, in kako to jezik zaničujejo in se mu rogajo uradniki in uslužbeni, ker ga ne poznajo ali nočejo poznati?!

2. Ako ni, ali se hoče dati obvestiti od nepristranske strani, ter ukreniti stroge odredbe, da se našemu jeziku toliko na nadpisih, kolikor na pečatih in tiskovinah poteka na ustnem obveščanju se strankami dade tisto mesto, ki mu nepobito pripada po zakonu in številu prebivalstva?!

Vsekmetski javni shod v Štanjelu.

(Zvršetek.)

Predsednik Grmek je prisrčno pozdravil tovariše iz Istre. Nadovezal je k iz-

za rubelj ali za tri rublje na tlak. In neki kmet je to videl. To je moja sreča, je dejal. Ne, to je moja sreča, jaz sem videl pred teboj, je dejal drug kmet.

„No, Emeljan Ilić?“

„Kmeta sta se stela, Astafij Ivanovič. Tedaj je prišel mestni vojak, ta je pobral bankovec, ga dal gospodu in zagrozil kmetoma, da ju vtakne v luknjo.“

„Kaj je na tem posebnega, Emeljanuška?“

„Ljudje so se smejali...“

„Oh, Emeljanuška, ti si prodal svojo dušo za dva novca. A veš li, Emeljan Ilić, kaj ti bom povedal?“

„Kaj, Astafij Ivanovič?“

„Primi za kako delo. V stotič ti povem, imej usmiljenje sam seboj.“

„Za kaj naj primem, Astafij Ivanovič?“

Saj mene ne bo maral noben človek.“

„Zakaj so te zapodili iz službe, Emelej, ti pijanec?“

„Kaj sem že hotel reči... Vlasa, točaja, so poklicali danes na policijo...“

„Zakaj so ga poklicali, Emeljanuška?“

„Tega ne vem, Astafij Ivanovič. Najbrže je bilo potreba, in zato so ga poklicali.“

(Dalje.)

PODLISTEK.

3

Pošteni tat.

— Spisal F. M. DOSTOJEVSKIJ. —

(Iz ruskega.)

Ko sem šel iz službe, mi je rekel Aleksander Filipovič, moj gospod (zdaj je mrtev; Bog mu daj večni mir in pokoj!): Zelo sem zadovoljen s teboj, Astafij. Kadar se zopet vrnemo z dežele, te ne pozabimo, te zopet vzamemo. Za strežaja sem bil nastavljen pri njem — dober gospod! Umrl je v istem letu. Nekaj denarja sem imel, mislil sem se torej malo izpočiti in najel sem si koticček pri neki stari. Imela je samo ta prosti koticček. Preje je bila pestunja, zdaj je živea sama od svoje pokojnine.

Kaj mislite, gospod? Pridem zvečer nazaj — iskal sem nekega znanca — in prvega zagledam Emeleja; ta je sedel v svojem kaftanku na mojem kovčku, poleg sebe karirano culico, in je čakal na-me... iz dolgega časa si je bil vzel molitvenik od stare in ga držal narobe. Našel me je! Roke so mi omahnile. Tu se ni dalo nič napraviti.

Zakaj ga nisem zapodil preje? Vprašal sem torej: Ali si prinesel seboj potni list, Emelej?

Nato sem se usedel, gospod, in povdarjal. Ali me bo ta potepuh veliko nadlegoval? Jesti mora, sem si mislil. Košček kruha zjutraj — da bo bolj držalo, kupim kako čebulico zraven; zvečer takisto čebulo, malo piva pa malo kruha, če bo hotel kruha. In če pridem kdaj kako do ščija (zeljnata juha), potem bova oba sita do vratu. Jaz za svoj del ne jem veliko in pijanec, saj to je znano, ne je skoro nič — samo če ima svoje žganje! S pijajo me bo seve pritiskal... Ko sem tako premišljeval, gospod, mi je prišlo na mar, da bi jaz ne mogel biti vesel svojega življenja, ko bi Emeleja ne bilo več. Sklenil sem namreč, da postanem njegov dobrotnik — hočem ga, sem si mislil, obvarovati slabega konca, ga odvaditi pijake. Le počakaj, Emeljanuška! Dobro; lahko ostaneš, a drži se, kakor se spodobi, pokori se komandi!

Premišljeval sem dalje pri sebi: hočem ga privaditi delu, a ne naenkrat. Med tem hočem izvohati, za katero stvar pač najdem v tebi sposobnost, Emeljanuška. Ker za vsako stvar, gospod, je treba sposobnosti. Vidim, obupan človek si, Emeljanuška! Naj-

prvo, gospod, sem mu dajal dobrih besed. „Emeljan Ilić,“ sem dejal, „poglej se in pomisli, kdo si. Dosti si postopal. Poglej se, ves razcapan si, tvoj kaftanček: oprost mi, je ravno dober za sito.“

Moj Emeljanuška je sedel tam, me poslušal in povešal pri tem oči. Kaj hočete, gospod! Tako daleč je prišlo z njim, da je zapil celó jezik, nobene pametne besede ni znal več govoriti. Če si mu rekel kaj o kumarsh, pa je mislil na fižol. Dolgo me je poslušal, potem je vzdignil.

„Kaj vzdihuješ, Emeljan Ilić?“

„To je tako čudno, Astafij Ivanovič... hotel sem vam povedati... pomislite no, na aredi ceste sta se pretepali dve babi... iz neoprednosti. Vam pravim, je ena prevrnila drugi košaro polno jago d.“

„Kaj je pri tem?“

„Da, ona druga pa ji je nalašč prevrnila košaro in pomandrala z nogami jagode...“

„In dalje, Emeljan Ilić?“

„Nič drugega, Astafij Ivanovič, to sem vam samo tako povedal.“

Ej, sem si mislil, tvoja pamet, Emelej, je skoz in skoz zapita.

„Tu je v Gorohovaji — ne, bilo je v Sadovaji — padel nekemu gospodu bankovec

vajanjem tega poslednjega pripombo, da je vlada pač jela misliti na strokovno izobrazbo kmetovalcev, ne meni se pa za vprašanje, kako naj kmet svoje pridelke v denar spravlja.

Jernej Glažar, župan iz Repentabre, je pozivljaj župane, naj delajo na to, da se javni plesi skrajšajo, oziroma odpravijo. Ojstro je obsojal domače strankarstvo, ki da le zavaja kmeta. Žigosal je židovsko spekulativstvo in je slednjič obsojal potratnost ženskega spola na deželi, kar se tiče oblačenja.

Cigoj iz Rihemberka je menil, da hudo breme za kmeta je: kadar se rodiš, plačaj; kadar se ženiš, plačaj; a ko si umrl, naj zopet plačajo tvoji zaostali! Govornik je zahteval, naj bi se dohodki duhovnikov uredili sličenim uradnikom.

Andrej Kante iz Velikega dola je menil, naj bi država ne obljubljala samo podpor, ampak jih tudi res dajala. Ali ne v blagu, ampak v denarju, ker kmet sam najbolje ve, česa in kje mu je kupiti. Govornik je zahteval tudi, naj bi se ne plačevalo daca za tisto vino, ki ga kmetije rabijo za svojo potrebo, kadar točijo svoje vino v takozvanih „osmicah“, ker ga drugače ne morejo predati.

I. Budin iz Dornberga je pripovedoval, da je v Dornbergu dosti vina — do 3.000 hkl — a ga ne morejo prodati. Pripovedal je toplot, naj bi se ustanovila velika vinarska zadruga za vipavsko dolino. Pregovor pravi sicer: kdor trka, se mu odpre; ali mi trkam in trkam, odpreti se nam pa vendar le noče. Zato si pomagajmo sami. Govornik je v živih barvah dokazoval nujno potrebo, da se reka Vipava regulira in je predložil tozadevno resolucijo.

Fran Zlobec iz Ponikev je govoril — rekli bi — z nekim fanatizmom. Začel je vslikom Vox populi vox dei — in je potem ardit mahal brez vsacega ozira na desno in levo: po uradnikih, po učiteljih, sodnikih, po duhovnikih, advokatih po vseh stanovih sploh. Povedal vidi same ljute sovražnike kmeta, ki mu žele propast. Kmeta se goni huje nego divjačina. Napadal je goriško deželno poslanca brez fazlike, da si se deželni zbor niti še konstituiral ni. Obsojal je torej delovanje, ki se — še ni pričelo! Nekdaj je bil kmet v sponah grajščakov, sedaj pa je v sponah srebra in zlata. Srdil se je, da dandanes vsakdo zahteva dobro plačo za svojo delo. V tem tonu je šlo dalje precej dolgo o najrazličnejših stvareh brez vsake zveze. Govornik je večkrat ponavljal „vox populi vox dei“, zatiral, da na njegova usta govori ljudstvo, ter je zaključil z Justitia regnum fundamentum!

Ne vama, jeli govornik opazoval razpoloženje poslušalcev med njegovimi „izvajanji“. Ali če je, se je mogel uveriti, da se s takim demagoštom ne doseže zaželenega efekta. Nekateri so pač pritrjevali, drugi pa — in to ne najslabši — so majali z glavami. Ne, s fanatizmom, ampak le mirnostjo in stvarnostjo more koristiti govornik dobri stvari.

Ivan Mermolja je naglašal, da se bodo večkrat vršili taki shodi ob raznih potrebah. Odber za skicevanje takih shodov naj se pomnoži. Govornik je pozival zborovalce na druženje na gospodarskem polju.

Predsednik Grmek se je pridružil temu pozivu vsliknivši: Ne bodimo malodušni. S slovo dosežemo vse. Pokazimo, da nismo mi tu radi družib, ampak drugi radi nas!

Viktor Širca je napal navzočega okrajnega glavarja, čemur je sledil buren in silno neprijeten incident.

Kaj pametno besedo je spregovoril Alojzij Brajnik, ki je menil nekako tako-le: Napadamo na desno in levo, ali glavnega vira bedi goriških Slovencev se ni danes dotaknil nikdo. Mi imamo v deželi dvotretinsko večino, a smo vendar brez moči. Malone vsa deželna sredstva se izčrpajo za laški del dežele. Mi ne dobivamo ničesar, ali k večjemu kako drobtinico. In zakaj to? Zato, ker je deželni volilni red skrajno krivičen. Ta se mora spremeniti! Predlagam, naj zahtevamo od naših poslancev, da zažugajo vladi in Italijanom, da deželnega zbora sploh ne bo, ako se ne uvede za Slovence pravičen volilni red! Govornik je predložil tozadevno resolucijo.

Nastopilo je še nekaj govornikov. Ali mi hočemo biti obzirni in — molčimo. Prečitane so bile nastopne resolucije: Kmetje Primorske dežele, iz delov Goriške, Krasa, Istre in Tržaške okolice, zbrani na shodu v Štanjelu, dne 19. julija 1908 stavljamo visoki vladi sledeče zahteve:

I. Povišanje vžitnine na pivo in znižanje iste na vino.

a) Državni davek na vino naj se v teh pokrajinah popolnoma odpravi.

b) Vžitnino na pivo naj smeta dežela in občina naložiti do iste mere kakor je sedaj obdačeno vino.

II. Zahteva se katerokoli državno delo kakor zaslužek bednemu ljudstvu, s Krasa.

a) Kraško prebivalstvo je posebno prizadeto vsled katastrofe po že 3kratni suši, kobilicah in toči.

b) Kmetijski shod zahteva (torej) posebej takojšnjo pomoč za preživetje revnejših družin do otvoritve gori navedenega, kakoršnjega-koli državnega dela.

III. Zahteva se nabavo potrebne krme za živino po znižani ceni ter brezplačno prevažanje iste po državni in južni železnici.

IV. Visoka c. kr. vlada vkreni z ozirom na to, da dajemo mi kmetje vladi vse možne davke, mej temi najdražje vsemu človeštvu, svojo: kri, svoje sinove in tel (smelo rečemo) v pretežni večini (75%) vsega vojaštva, da nam pomaga rešiti našo bedo s tem, da odpravi zemljiški davek in ga pravično nadomestiti z dohodninskim ter prevzame v svoje področje naše šolstvo, ceste in cerkev; ob enem naj pa domovinski zakon tako predela, da bodo skrbela mesta za ljudi, došle tja delat z dežele, in to takoj za slučaj bolezni in ne še le po 10 letih.

V. Kmetje iz Vipavske doline v sporazumljenju s Kraškimi kmeti zahtevamo še posebej, da se v najkrajšem času ugodi prošnji glede uravnave reke Vipave, ker ta reka provzroča po svojem nepravilnem teku do izliva v Sočo ogromno škodo posestnikom ter s tem pomaga, da histrejša peša blagostanje kmeta Vipavske doline. Za uravnavo je sedaj tudi primeren čas, ker bi vlada na ta način odpomogla z zaslužkom bednemu ljudstvu iz črne revščine, ki je navstala vsled slabih letin.

VI. Kmetijski shod pozivlja svoje poslance, drž. in deželne, da vse svoje moči zastavijo v to, da se te naše zahteve izpolnijo, posebno pa pozivljamo vse deželne poslance, ne oziraje se na stranke, da z vsemi sredstvi zahtevajo za nas Slovence, ki tvorimo na Goriškem pretežno večino, pravično volilno reformo.

Resolucije so bile enoglasno vsprejete in predsednik Grmek je zaključil shod s priščno zahvalo na toliki udeležbi.

Da si smo odkrito povedali svoja neugodna mnenja o nekaterih pojavih na tem shodu, vendar vidimo v njem razveseljiv znak napredka našega ljudstva. Razveseljivo znamenje je že to, da je v naše ljudstvo prodrla ideja samopomoči. Dobro znamenje je tudi to, da je naše ljudstvo prišlo k samozvesti, da si upa samo prirediti shode in javno nastopati. A ker so to prvi koraki, se ne smemo čuditi, da so malce nesigurni in — nerodni. Ljudstvo čuti impulzivno in vidi vse zlo v predstavljajih sedanje družabne vredbe. Ker ne more poznati resničnih vzrokov zlu, je negativno in ne more najti pravih sredstev, ki naj odpomorejo temu zlu. Ravno zato pa obžalujemo, da smo na tem shodu pogrešali spretno roko, ki bi znala vse te pojave ljudske volje spraviti v pravi tir. Kjer je ni take roke, navstaja rada — anarhija! Pošteno voljo pa iz srca radi pripoznavamo sklicevateljem nedeljskega shoda v Štanjelu.

Ogreka.

Železniško ministerstvo?

Nek železniški strokovni list prinaša vest, da se v ogrskem ministerstvu razpravlja vprašanje, da se ustanovi posebno ministerstvo za železnice. Neki drugi madjarski list pa piše, da je za bodočega ogrskega železniškega ministra določen grof Teodor Battayany.

Volilna reforma na Ogrskem.

Iz Budimpešte poročajo: Tu se govori, da predloži vojno ministerstvo v jeseni zakonski načrt o povišanju rekrutnega kontingenta. Minister grof Andrássy odpotuje bodoči mesec v Išč, da poroča cesarju o volilni reformi. Ako cesar ne odobri Andrássyjevega načrta za volilno reformo, tedaj bo grof Andrássy izjavjal posledice, ker je baje volilna reforma obljubljena kakor rekompenzacija za zahteve Madjarov na mesto koncesij v vojaških jezikovnih vprašanjih.

Homatije na Turškem.

Grozna zmešnjava na Turškem se je v zadnjem času povečala radi dogodkov v tretjem armadnem zboru, ki jih treba označiti kakor vojaški punt iz političnih razlogov. Oficirji, ki so na čelu temu puntu, so 13 t. m. vročili konzularskemu zboru v Monastiru spomenico, iz katere očitno izvira, da gre tu za mladoturško gibanje. Kakor Mladoturke se je najprej označevalo one moderne turške literarne kroge, ki so stali pod vplivom zapadnoevropejske kulture.

Kakor je zapaziti povsod in zlasti v zadnjem času v vseh vzhodnoevropejskih deželah, je literarno gibanje kmalu prešlo tudi na politično polje. Tako pojmujejo danes pod imenom Mladoturkov vse one Turke, ki se vzpirajo proti obstoječemu vladnemu sistemu in zahtevajo reformo turške ustave in uprave po zapadnoevropejskem vzorcu. Njih najbližji cilj je obnovenje konstitucije od 1. 1876.

Turčija je namreč — kar vsi ne vedo — konstitucionalna država in ima svojo lepo sestavljeno konstitucijo. Le parlamenta ni, poslancev ni in se vlada za njo le toliko briga, da hrani konstitucijo — v državnem arhivu. To je vsa razlika! Kakor znano, je sedanji sultan Abdul Hamid II., ki je dne 31. avgusta 1876., odstranil radi dozdevne blaznosti svojega prednika in brata Murada V., sledil istemu na prestolu, je pod vplivom liberalnega velikega vezirja Midhat-paše nekoliko mesecev po nastopu vladarstva, dne 23. decembra 1876., podelil konstitucijo, ki je uvedla državno zastopstvo in je obljubila vsem podanikom pravno enakost. Ali že 5. februarja 1877., je bil Midhat-paša, duša konstitucije, izgnan. Prvo zasedanje turškega parlamenta je bilo zato brezvapešno. Kmalu potem je sledila rusko-turška vojna, po kateri je zavladala v Carigradu popolna zmešnjava.

Parlament je bil že v l. 1877. razpuščen in z njim je zginit kratki sen osmanske konstitucije.

Obnova te konstitucije je bil vedno cilj mladoturške stranke in spomenica, ki so jo mladoturški vojaški puntarji v Macedoniji izročili konzularskemu zboru, omenja ta zahtevek. Polek tega stremijo Mladoturški po reformah v gnjili turški upravi, zlasti zahtevajo neodvisnost sodnikov, omejitev moči vali-jev (političnih uradnikov), odpravo kamarile na turškem dvoru in mnogočlenstva. Središče tega gibanja in publicistične propagande je bilo dosedaj zlasti v Genovi, Parizu in Londonu, kjer se zbira cvet turške inteligencije, kateremu je bilo bivanje doma prenevarno. Sedaj se je gibanje prešadilo tudi na turška tla in so njega predstavitelji mlajši elementi izmed turških oficirjev.

K dosedanjim turškim homatijam se sedaj pridružuje tudi to gibanje med samimi Turki. V Carigradu vlada baže grozna zmešnjava in najbolj značilno je to, da se ne upajo nastopiti z energijo proti puntarjem, kar le povišuje njihovo zavednost. Kaj bo iz vsega tega, je danes težko uganiti. Vsekakor se pripravljajo na Turškem veliki dohodki.

Drobne politične vesti.

Madjarska gimnazija v Osejku. V Osejku zgradi ogrska državna železnica poslopje za madjarsko nižjo gimnazijo.

Vse to se dogaja pod tistim baronom Rauchom, ki ga Frankovci kraj vsega svojega veliko hrvatskega radikalizma slave kakor pravega hrvatskega bana. So pač vredni eden drugega; Rauch, Madjari in — Frankovci.

Pašić poslanik v Parizu. Iz Belegrada poročajo, da je bivši ministerski predsednik Pašić imenovan srbskim poslanikom v Parizu.

Novi srbski generalni konzul v Parizu. Iz Belegrada javljajo, da je generalni ravatelj „otomanske banke“, v Parizu, Naville, imenovan srbskim generalnim konzulom v Parizu.

Nova ustava v Perziji. „Berliner Tageblatt“ javlja iz Teherana, da izdeluje šah s svojimi ministri novo ustavo za Perzijo.

Mumir paša v Belemgradu. V Belgrad je dospel sultanov poslanec Mumir paša, da se posvetuje o nekih važnih vprašanjih kakor n. pr. o gradnji balkanske železnice.

Cetinjski Vjesnik. Na Cetinju je prišel izhajati list pod tem naslovom. Izhaja v sredo in soboto. List napoveduje borbo proti onim, ki so črnogorske merodavne kroge napadali radi afere z bombami. Lastnik in odgovorni urednik je prof. Božo Novaković.

Iz Makedonije. Avstro-ogrski civilni agent Oppenheimer je šel na dopust. Zastopa ga generalni konzul Rappaport.

Nov prizorišče pobratimstva med Rusi in Poljaki. Iz Prage poročajo: Slovanski gostje vseslovenske konference so v nedeljo priredili izlete v Tabor in Pisek. V zadnjem mestu je prišlo med Poljaki in Rusi do novih prisrčnih prizorov pobratimstva, pri čemer je grof Bobrinski napil složnosti med Rusi in Poljaki in trajnemu sporazumljenju med njima. Občinstvo je po vseh ulicah prirejalo slovenskim gostom velike ovacije.

Volitev predsednika Združenih držav. Kakor javljajo iz New-Jorka napovedujejo ameriški listi hudo volilno borbo, kakoršne še ni bilo. Oba kandidata — Taft in Bryan — se še ta mesec podasta v pojedine države v svrhu agitacije. Republikanski listi, ki so še do nedavno menili, da je izvolitev Tafta gotova, so klonili duhom in to radi tega, ker je Bryan mnogo spretniji agitator in govornik nego Taft. Truisti ne bodo finančno podpirali te volilne borbe.

Predujmi portugalski kra ljevi hiši. Komisija, ki je imela ustanoviti visokost predujmov, ki so bili izdani kraljevski hiši, je konstatirala, da so se taki predujmi dejali samo visokim uradnikom. Tu so se dogajale grozne zlorabe. Neki visoki uradnik, ki ima letne plače 10.000 frankov, je dobil predujem četrt milijona frankov, drugi uradnik je dobil predujem 625.000 frankov. Neki drugi visok uradnik je bil imenovan guvernerjem neke portugalske kolonije v Afriki, dal si je izplačati plačo za pet let naprej, a potem se je odrekel temu mestu. Komisija je sklenila, da ta imena priobči parlamentu. S tem bodo kompromitirane mnogo odlične osebe.

Na Japonskem je nastala velika finančna kriza, ki je posledica bremen navstalih veld rusko-japonske vojne.

Dnevne vesti.

Počestčenje spomina d. r. Simona Pertota. Dne 21. julija so razobesili v uradu predsedništva zdravniškega kolegija tržaške bolnišnice oljato sliko prezasluznega in nepozabnega pokojnega proktorja v tej bolnišnici, d. r. Simona Pertota. Sliko je dal napraviti rečeni kolegij ter je vspelo sliko izdelala slikarica gospodična Germonig.

Ta slika bo visela v omenjeni sobi poleg slik pokojnih primarjev dr. Fischerja, dr. Brettauera, dr. Karola Liebmann in dr. Germoniga.

Na tem činu pijetete, ki dokazuje, koliko spoštovanje je užival pokojnik pri zdravniških tovariših v zvezi s vsemu političnemu in narodnemu nasprotstvu — na tem činu smejo biti ponosni tržaški Slovenci, ki jih je pokojnik lju-

bil z vsem ognjem plamteče svoje slovenske duše.

Rušilec sloge. Dne 9. t. m. je zborovalo v Celovcu „Katol. politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“. Predsednik dr. Janko Brejc je otvoril zborovanje z daljnim govorom, iz katerega posnemljemo nastopne pasaje:

„Ker imamo odgovornost, imamo tudi pravico in dolžnost, zasledovati, kaj se okrog nas godi in si ogledati tiste, ki hočejo motiti naše politične kroge. Če bi hotel o „Korošču“ govoriti temeljito, bi si moral zbrati drug čas, zlasti pa drugo družbo, recimo kako večerno pivsko družbo. Resni politiki niso, ki so ga začeli. Razdreti nas je hotel. Res, žalostno. Saj nas uči zgodovina, da kar Nemci sami niso mogli, za to so se vedno našli rodni bratje. Kar so brez vspeha poskusili Nemci s slavnostnim „svinjeredom“ in „Stajercem“, da bi nas razdvojili, to je nanovo poskusil „Korošec“. Kakor so se blamirali Nemci, tako se je blamiral tudi „Korošec“. Ko bi hotel tako govoriti, kakor je „Korošec“, gospoda zaslužila, bi moral drugačne izraziti rabiti. Na komando ljubljanskih liberalcev so list ustanovili in so si dali stroške plačati od ljubljanskih liberalcev Hribarja in Tavčarja (žalostno!), od ljudi, ki naših razmer ne poznajo. Preko lista gremo mirnim srcem svojo pot; omenil sem ga le, da opozorim, da moramo biti previdni, ker gospodje v konzorciju se skrivajo kakor gad noge. Izvajati pa moramo proti njim posledice, ki nam jih narekuje pamet in politična treznost. Zameriti moramo tistim, ki so moralno odgovorni za list, ki so ga ustanovili in ga izdajajo. S tem ljudmi ni mogoča nobena politična zveza več — o osebnih zvezi tu ne govorim — prt med njimi in nami je prezezan.“

Tako je govoril predsednik gori rečenega političnega društva na Koroškem proti listu „Korošec“ in proti njim, ki so ta list ustanovili, obdolživši jih, da rušijo slovo koroških Slovencev. Mutatis mutandis, to je: ako v teh izvajanjih spremenimo, kar treba spremeniti primerno tržaškim razmeram, ako postavimo mesto imena „Korošec“ ime nekega drugega lista, namesto Nemcev Italijane, namesto koroških Slovencev tržaške Slovence, namesto Hribarja in Tavčarja gospodo okolo „Slovenca“, namesto ljubljanskih liberalcev ljubljanske klerikalce, — pa imamo tako oistro obsodbo rušiteljev sloge na tržaškem ozemlju, da jej v resnici nimamo ničesar pridodati. Gospoda, ki devate v nič vse dosedanje — lahko rečemo — ogromno delo na Tržaškem, ki zasramujete dosedanje narodne delavce, pripovedovaje našemu ljudstvu, da je še-le vi hočete rešiti — po svoje, ki hočete razgnati dosedaj trdno talango narodnih bojevnikov: čitajte le g. d. r. Brejca govor v številki „Mira“ od 18. julija t. l. in tam najdete zrcalo, v katerem boste mogli gledati svojo lastno podobo rušiteljev narodnega jedinstva — herostratov!!

Južna železnica bagatelizira slovenski jezik. Pod tem naslovom piše „Hrvatska“: „C. kr. priv. južna železnica ima v svojih vagonih — ki vozijo na progi Trst-Dunaj — preko slovenskih pokrajin Stajerske, Kranjske in Primorske napise v treh jezikih, in sicer: nemški, madjarski in italijanski, a slovenskemu jeziku ni sledi. Tako se evo bagatelizira slovenski jezik, dočim se radi Trsta daja italijanskemu jeziku mesta na železnici. Nu, to je stara „šlamparija“ vseh avstrofilov in za nas nič novega. Edino ne umejemo, kako ima na avstrijskih progah mesta madjarski napis: „Nem szabad kihajolni“, ki se šepiri na progi Trst-Dunaj.

Proga južne železnice je dolga od Trsta do Dunaja 589 km, in okolu 320 kilometrov jo teče po izključno slovenskih tleh, torej nad polovico proge, in vendar ni na vlakih te železnice o slovenščini niti sledi!

Za proslavo 100-letnice rojstva J. G. Vrdeljskega. Na zadnjem javnem posvetovanju sklenilo se je povabiti vsa sl. okoličanska društva na proslavo 100-letnice rojstva J. G. Vrdeljskega. Ker je slavnost velepomembna obračamo se na vsa sl. okoličanska društva naj se odzovejo našemu povabilu s točko, ki jo nameravamo izvajati pri tej slavnosti.

Tozadevna pisma pošiljajo naj se na naslov „Društvena gostilna“ na Vrdeli, via Scoglio.

Strasno žaljenje italijanstva. Od sv. Ana nam pišejo:

Gosp. Železnik pri sv. Ani ima v svoji hiši najemnika, nekega Italijana. Ta najemnik ima (slučajno) kosiča, ki večkrat udarja iz svojega šibkega grla — slovensko koračnico: „Naprej zastava slave!“ Blizu te hiše je krčmar Paulo Cociancig (puro sangue italiano) magistratni sluga in zagrežen Italijan.

Temu možu nikakor ne ugaja kosova pesem; zato je šel nekoč k gospodarju ter ga prosil, naj tistega malega — tenorista njemu proda. Na vprašanje, čemu da mu bo kos, je odgovoril Paulo: „Izpustim ga na svobodo, jezi me, ker je ta kraj že ves okužen radi njegovega smrdljivega petja!“ — Ubogi Paulo! Preveč milosti! Takega groznega zločina, ki se svojim „smrdljivim“ petjem okuza zrak, hoče puščati na svobodo! Zakaj naj bi ga ne obsodil na vešala. Kosič na vešalah, to bi bil prizor za bogove v večno čast in slavo Paulovega italijanstva.

Pred nekaj dnevi pa sem čital v „Edinosti“, da je nekje v Trstu policija aretirala

nekega mladeniča, ker je sviral na žepne orglice slovensko koračnico. Dobro, da niso že aretirali tudi našega drobnega črnega tenorista s — kljunom, ker tako nesramno prepeva „Naprej zastava slave“.

Ti naši slovenski Italijani bi bili strašni če ne bi bili — smešni! Ali šalo na stran!

Signoru Paulu bodi povedano, da sv. Ana leži na slovenskih tleh; hiša, kjer krčmari on je tudi last slov. gospodarja. Dalje mari ne vidi v svoji krčmi večkrat slov. čitalnico iz Škedenja in mnogo drugih Slovencev, ki ga takorekoč preživljajo? Ako mu oni tič toliko krivice dela, naj pobere čuka in brgone in naj gre poslušat Garibaldijeve koračnice. In nikar naj ne pričakuje več, da bi ga podpirali oni, ki jih on tako smrtno sovraži!

Saj je še tudi drugih slovenskih gostiln pri sv. Ani!

Župnikom v Škedenju je na mesto don Cavalliba, ki je šel za kanonika v Koper, imenovan dosedanji župnik na Kontovelju g. Josip Macarol. Novi župnik nastopi svojo novo službo te dni.

Penzijško zavarovanje zasebnih uslužbencev. Ministerstvo za notranje stvari javlja, da se morajo pri prvi politični instanci priložiti tekom štirih tednov pričenši s 1. avgustom penzijskemu zavarovanju podvrženi zasebni uslužbenci.

Juridični klub v področju akad. fer. društva „Balkan“ prosi tem potom vse one p. n. gospode, ki so dokončali pravoslovne študije in imajo še učnih knjig na razpolago, naj mu blagovole darovajo iste ter s tem pomagati akademikemu naraščanju.

Knjige naj se dopošljejo pod naslovom „Juridični klub“ na „Slov. Čitalnico“, ali pa naj se potom dopisnice izvoli javiti, kam in kedar je priti ponje.

Premeščen je aspirant državnih železnih Rajko Beslan iz Gorice v Kranj.

Ne navadna potrpežljivost dečka. Hlapec Josip Zmet v Brjah ima 15-letnega dečka Andreja. Pred dobrimi 4 meseci se je bil dečko zbol s trnomo akacije v stopal desne noge. Rane ni bilo nobene, ali notri pri kosti je začelo gaiti, valed česar je nastala neizogibna potreba, da so dečka poslali v bolnišnico v Gorico, kjer je ostal 26 dni. V Gorici so ga dvakrat operirali in so mu vzeli ven kost, tako imenovano „iško“. Toda notri je guilo daljo in v Gorici mu niso vedeli pomoči in so svetovali naj dečka odvedejo v tržaško bolnišnico. Tu je bil 111 dni. Slednjič so se morali zdravniki odločiti, da mu odrežejo nogo. Ves čas je kazal dečko neverjetno potrpežljivost, ali na operaciji v Trstu je bil pravi junak: odklonil je narkozo in je gledal, kako so mu rezali nogo. Zdravniki so se mu kar divili, ker takega slučaja — so rekli — niso še doživeli pri takem mladom človeku. Včeraj je oče odvel dečka iz tukajšnje bolnišnice domov zdravega, ali brez — noge!

Umor radi ljubosumnosti.

Sinoči se je pripetil v ulici Cavana krvav čin. čigar žrtev je Anton Duič, star 29 let, iz Skradina v Dalmaciji, krčmar gostilne „All' Antico Castello di Almissa“ v ul. Parini št. 10, ki je lastnina Ivana Gladuščica. Umorjenec se je še le pred mesecem dni poročil z neko Ano rojeno Bakrič, staro 22 let.

Ker je moral Anton Duič prevzeti danes v četrtke gostilno „Alla Sardela“ v ulici Capitelli, je sinoči lastnik te krčme, Jurij Novakovič priredil v isti neko pojedino, na katero je povabil Duiča, njegovo mlado soprogo, še dve drugi ženski in njegovega kuma Frana Berniča, ki je bil zaposlen v Stabilimento tecnico, a je sedaj brez dela in je ločen od svoje žene. Potem ko so se najedli in napili, so se vsi skupaj ob 9 in pol uri zvečer poslovili od krčmarja in se podali v kinematograf „Iris“ v ulici Cavana, kjer so prisostvovali predstavi. Ženske so sede na klopi pred moškimi.

Tu so se moški brčkone radi ljubosumnosti spričali z dvema delavcema, sodeč po zunanosti regnikola. (Eden manjši, ki je imel gorjačo v roki, in drugi višje postave in temnih las.) Prerekli so si vse mogoče, izlasti je bil Duič, ki je bil na svojo mlado ženo skrajno ljubosumen, kar besen.

Prepir je šel tako daleč, da so vse izpili ven. A tudi se je zdelo, da je s tem stvar končana.

Ko se je pa družba že nabajala na cesti, se je oni italijanski delavec višje postave, ne pričakovano zagnal v Duiča ter z malim bodalom zabol Duiča v srčno stran. Ranjenec, ki se ni zavedal rane, je napravil še par korakov in v ulici S. Giorgio tik ograje vrta na Lipskem trgu se je naenkrat zgrudil na tla.

Na vpitje ženskih so prihiteli nekateri mladeniči, ki so posadili ranjenca v kočijo in ga peljali v lekarno na Josipov trg. Ker pa je bila lekarna že zaprta, so se peljali do lekarne Serravallo, kjer se je nahajal dr. Monti. Toda čim so dospeli tja, je ranjenec umrl.

Med tem se je bila nabrala pred lekarno velikanska množica, in redarji so imeli mnogo posla, da so množico držali v redu.

Truplo so položili na tla lekarne in dr. Monti je konstatiral smrt, nastalo vsled tega, ker je bodalo prebodlo srce. Na lice mesta je došla tudi sodna komisija in več uradnikov policije, katerim je Bernič, ki je bil precej vinjen, povedal po svoje, kako se je stvar vršila. Žena umorjenca je pri tem ihtela v strašnem obupu. — Truplo so prepeljali v mrtvašnico.

Morilec je, kakor opisujejo očvidci, srednje postava, suh, in je imel na sebi temno obleko, navidezno je Romagnol.

Ob 1 u i 20 minut popoldne je policija aretirala dva regnikola. Ko to pišemo ju izprašuje preiskovalni sodnik. Oba tajita in ni še dognano, ali sta identična z morilcem in njegovim spremljevalcem.

Ob 4. uri smo doznali, da so bili trije aretirani, ki pa isto tajijo, in ti so: Gianone Andrej, Stear in Josip D'Angeli, vratar hiše v ulici Lazzaretto št. 23.

Tržaška mala kronika.

Besen in nevaren samaritanec. Libero Cucagna (to ime smo že čuli!), star 28 let iz Trsta, je bil predsinočjem aretiran na zahtevo vratarja mestne bolnišnice, Josipa Zorzenon, radi javnega nasilja. Možakar je bil pijan in je hotel vstopiti po noči v bolnišnico, češ da gre obiskat svojo ljubico, katero so bili ravnokar vsprejeli v bolnišnico radi batin darovanih jej od njenega — ljubimca. Vratar mu je seveda zabranil vstop in to je grozno razkačilo skrbnega (!) ljubimca ter začel v svoji pijanosti žugati vratarju grom in peklo. Občinski redar, ki je bil slučajno prisoten temu prizoru, ga je aretiral. Sedaj pa je čisto zbesnel. Tepel je vratarja in redarja, grizel, brcal na vse strani, dokler nista slednjič prihitela dva redarja in spravila besneža pod ključ.

Mladenec zginit brez sledu. — Razpisana nagrada. Dne 3. junija t. l. je prišel v naše mesto iz Benetk sin cesarskega kastelana v Strasburgu Otona Hahr, imenom Friderik, 23 leten medicinec. Prenočivši v Trstu je brzo javil očetu, da odhaja v Monakovo, kjer je študiral na vseučilišču; in zares je mladenič stopil na svoj bicikel in odšel iz Trsta. Od onega dne (6. junija t. l.) je mladi mož izginil brez sledu. Vse dosedanje poizvedbe so bile popolnoma brezuspešne.

Ubogi oče, ki ga muči strašni dvom, ponuja sedaj potom nemškega poslanstva na Dunaju premijo 506 mark onemu, ki bo oblasti kaj znal povedati o njegovem sinu.

Friderik Hahr je visok 1,65 m, ima kratko ostrižene temno-plave lase, nosi škčipalnik. Ima sprednji zob plombiran v zlatu. Njegovo kolo je marke Adler št. 143.893.

Alkoholizirana Muza! Predsinočnjem je policija konfiscirala 15 bastardov od muzike in alkohola!

Loterijske številke izžrebane dne 22. julija 1908:

Praga:	66	19	86	61	50
Lvov:	87	77	60	52	74

Smešnica. Pred smrtjo. Mož (na smrtni postelji): Draga žena! Moje ure so štete, vsak hip bom umrl. Zato te prosim, pokliči botra Janca, ki me je pregovoril, da sem tebe vzela, da mu to pred smrtjo še — odpustim.

Koledar in vreme. — Danes: Apolinar skof. — Jutri: Kristina dev. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne: + 27 Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno sprejemljivo. Zmerni vetrovi. Vroče. Tendanca da nevihte.

Društvene vesti.

„Čitalnica“ pri sv. Jakobu opozarja gg. igralce in igralke ter pevski zbor na današnje glavno vajo z orkestrom za igro „Rokovnjači“. Začetek točno ob 8 uri in pol zvečer.

Rokovnjači. „Čitalnica“ pri sv. Jakobu uprizarji v nedeljo 26. t. m. na vrh „Kons. društva“ pri sv. Jakobu to krasno narodno igro s petjem v 5 dejanjih. Uprizoritev te lepe narodne igre zahteva velikega truda in stroškov, česar se „Čitalnica“ ni strašila; zato se nadeja obilne udeležbe vseh slojev. Svirali bo društveni orkester.

Vstopnina 50 stot. Sedeži po 30 stot. so v predprodaji pri tajniku R. Cotiču, ulica Valdirivo 15 (zaloga južnega sadja in vsaki večer v „Čitalnici“).

TOVARNA POHIŠTVA

Aleksand. Levi Minzi

Trst — ulica della Zesa št. 46.

Zaloge:

Piazza Rosario šte. 1.

Ulica Lazzaretto vecchio šte. 36.

Trajna zaloga pohištva:

ulica della Sanità šte. 14.

Pisarna:

ulica Lazzaretto vecchio šte. 36.

Katalogi, načrti in proračuni na zahtevo.

Telefon: 6-70; 6-58. (Za informacije vprašati 6-70).

Mnenje gospoda dra. EMILA POLLAK, Dunaj

specijalista za ženske bolezni

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Rabil sem Vaše **ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO** (Vino di China Ferruginoso Serravallo) že mnogo krat v gineološki praksi, kadar se mi je zdelo potrebno predpisati krepilna sredstva ter sem dosegel vedno izvrstne vspeke.

DUNAJ, 10. oktobra 1907.

Dr. POLLAK.

A BOZZER

urar in dragotinar - TRST, Corso št. 25

Izbera dragolj, ur in srebrnine.

Sprejme se nova dela in popravilja po zmernih cenah. Kupuje se in menjava zlato in srebrne predmete ter dragulje.

Predmeti, ki ne ugajajo se menjajo.

Zdravnik in ranocelnik

Dr. Dinko Tecilazić

specijalist

ZA OTROŠKE BOLEZNI

v ulici Stadion 6. l. n. Telefon 18, IV

(gledal. Fenice)

ter ordinira od 2. do 3. ure popoldne.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma šte. 13, II. nadst.

Direktni dovoz štajerskih kokoši in jajc. Specijaliteta: **Graške Poulards**. Cene dogovorne. — Postrežba na dom. **Ulica Campanile št. 15.**

Gumijevi izdelki in podmorske cevi.

Josef Reithoffer's Söhne Dunaj

Podružnica v Trstu - Corso 29

Zaloga vseh predmetov za postrežbo otrokom in bolnikom kakor tudi vseh vrst potrebnih iz trdega in mehkega gumija.

Salvatore Sabbadini

Trst, ulica Ponterosso 6 — Telef. 9-40

Fotografski aparati in potrebščine.

Sprejme se razvijanja in tiske.

PLOŠČE in FILME

Temna soba na razpolago gospodom dilefantom.

Predmeti za beložarno luč. — Električna zvonila. — Električne žepne svetilke.

V prvi avtorizovani šoli za skušnjo

enoletnega prostovoljstva

TRST - ulica delle Poste 10

s italijanskim in nemškim učnim jezikom odprt je letni tečaj tekom poletja. Na stotine usposobljenecv iz te šole dobili so izvrstne službe.

Ravnatelj, gimnazijski prof. Riccardo Michs.

SLOVENCİ NE ZAMUDITE OBISKATI

Pariške prodajalnice obuvala :: :: ::

Trst ul. S. Antonio št. 4 (hiša Terni)

(Calzoleria Parigina)

kjer najdete vsaki dan nove dohode najlepšega obuvala za gospode, gospé in otroke. Največja eleganca, cene zmerno, blago prve vrste

Odbor Dramatičnega društva bo imel nocoj ob sedmih in pol v društveni sobi važno sejo. Gg. odborniki so vabljeni, da se vdeležijo polnoštevilno.

Nar. delav. organizacija.

Odbor veselicega odtaka N. D. O. obrača se tem potom na vsa pevska društva, ki so v dobili vabilo za sodelovanje s kako pevsko točko na veliki delavski veselici, ki se bo vršila povodom obletnice obstanka N. D. O. in o razviti zastave N. D. O. dne 9. avgusta t. l., da blagovole najpozneje ko konca tega tedna sporočiti podpisani odboru, se li nameravajo udeležiti veselice in s katero pesmijo nameravajo nastopiti.

Ker bodo na veselici vsa pevska društva pela novo Himno N. D. O., prosi odbor, naj se najkasneje do 27. t. m. zglasijo pri uradu N. D. O., da se jim zamore pravočasno poslati partituro.

Ker je še malo časa do slavnosti, se nanašajo vsem društvom, da se ne razpošilja nikakih vabil več. Radi tega se tem potom vasi vsa ona društva, ki niso v dobili povabil, da naznanijo, ali se mislijo vdeležiti korporativno z zastavo ali pa po deputaciji, in sicer do 27. t. m. ker se ta dan sestavi program. Veselični odtak N. D. O.

Vesti iz Goriške.

Županom v Kojskem je bil izvoljen g. Fran Obljubek, dosednji župan in dež. poslanec.

Nesreča v Svetem pri Komnu. Poročajo nam, da je včeraj v Svetem nek otrok, ki je lovil ribe v kalu, padel v vodo in utonil. Več dosedaj nam ni o tem znano.

Vesti iz Kranjske.

Mladenci v Šturiji prirede v nedeljo dne 26. t. m. na prostoru g. Rayerja popoldne javni ples, k kateremu bo sviral oddelek vojaške godbe pešpolka št. 47 iz Gorice.

Oklic iz Postojne. Dne 9. avgusta t. l. vršila se bo občna slavnost za Postojno in vso ostalo Kranjsko; praznoval se bo cesarjevega 60-letnega vladanja jubilej. Veliko nas bo, ki nas bo združilo cesarjevo geslo „viribus unitis“; snidejo se stari vojaki, ki so preživeli kri za dom. Gasilci pridejo v gostih trumah; ne zaostanejo tudi vojaški sobojerniki maršala Radeckega, kolikor jih še premore naša kremenita Notranjska. — V številnih vrstah nastopale bodo naše krasotice od povsodi, kjer se govori mili jezik slovenski, da jih vidimo v pestrih narodnih nošah. Na noge torej, bodi veteran, gasilec ali kdor si bodi, da nas bo kakor listja in trave. Pogled na to številno veselo množico iz vseh slojev bo veličasten. Da se bo služila sv. maša na plavem, povemo že zdaj: da bo svirala vojaška godba, tudi ni tajnost, — dostavljamo pa, da bo tudi pristopna svetovno znana jama postojnska vsakomur.

Vse dame v narodnih nošah bodo imele svoboden vstop: veterani (dosluženi vojaki), gasilci v uniformi plačajo samo 25 st. vstopnine. Čisti dokodek ima blag namen: ena polovica namenjena je „rdečemu križu“, druga pa jubilejskemu (fondu cesarjevega 60-letnega vladanja za uboge vdove in sirote gasilcev.

Torej na svidenje dne 9. avgusta v Postojni! — Podrobni vapored razpošlje se v kratkem.

Na idrijski realki je bilo koncem minolega šolskega leta 193 učencev. Po rojstnem kraju jih je bilo iz Idrije 97, iz Kranjske 51, iz Primorskega 46, Koroškega 1, Štajerskega 6 in Ogrskega 1. Po narodnosti je bilo 190 Slovencev in 3 Nemci. Poučevalo je v zavodu z ravnateljem vred 14 učiteljskih moči. Prihodnje šolsko leto prične dne 20. septembra. Sprejemni izpiti se bodo vršili dne 16. septembra. Ob vstopu ni plačati ne vsprejemnine in ne drugih denarnih prispevkov, niti šolnine. Učenci, ki vstopijo v II. ali višji razred na podlagi sprejemnega izpita plačajo 24 K oziroma 36 pristojbine.

Tri prete si je odrezal 14-letni Josip Bucik z Bleda, ko je rezal les. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico.

Razne vesti.

Velehrad na Moravskem je obiskalo letos 160.000 romarjev in turistov.

„Ne morem molčati!“ — Slavni Lev Tolstoj je objavil močnega protest proti krvavi strogosti ruskih sodišč nasproti revolucionarjem. Tolstoj, propovedovatelj pasivnosti in neupiranja proti zlu, ni nikoli simpatiziral z ruskimi revolucionarji; sedaj pa je osemdesetletni starček s skrajnim pogumom in brezobzirnostjo nastopil proti postopanju reakcije, ki žrtvuje na oltar državnega reda vsak dan nebroj ljudi, ki jih obsojajo na vislice, zapor ali deportacijo. Tolstoj strogo obsoja to postopanje, ki ga imenuje zločin, kateri je ravnotako obsojanja vreden kakor terorizem revolucionarcev; pravzaprav še bolj, ker manjka ona idejalna stran, ki blaži zločine teroristov.

Manifest konča z ganljivimi besedami: „Ni mogoče več tako živeti! Vsa jaz ne morem in nečem tako živeti. To je razlog, zakaj to pišem in, dokler ne onemorem, bom širil na Ruskem kakor v tujini; — hočem, da bi se zgodilo eno od dveh stvari: ali da se opusti te čine, ali pa, da bodi odkrita

moja zveza z njimi in se tudi mene vrže v zapor.“

Manifest je napravil veliko senzacijo po celem svetu in gotovo ne ostane brez učinka na rusko vlado.

Soproga tenorja Caruso pobegnila. Iz Florence javljajo, da je soproga znanega tenorista Caruso se svojem domačem prijateljem pobegnila na Angleško ter odnesla s seboj vse dragulje in mnogo denarja.

Kardinal Rampolla se je podal na letovišče v Einsiedeln v Švici. Od leta 1888 je to prvič, da je Rampolla zapustil Rim.

Patentovan dimnik. Gospod Josip Jesch je dobil od c. kr. patentnega urada na Dunaju z dekretom št. 21545/08 z dne 10. julija 1908 patent za zavojit dimnik z ventilatorjem proti ustavljanju dima. Istega je on sam izumil in izdelal.

MALI OGLASI.

Mali oglasi računajo se po 3 stot. besedo; mestotiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina 40 stotink. Plača se takoj.

Najboljša reklama za trgovce obrtnike, rokodelce in zasebnike spleh se „MALI OGLASI“ v „Edinosti“

Kobal Anton TRST, ulica Giuliani st. 27
Trgovina jestvin, sveže blago
cene zmerne. 815

Jesih (ocet) najboljša vrste zalaga tržaška tovarna jesih Maksimilijan Dann, Trst, ulica Antonio Caccia št. 11.

Vse blago za moške ...

bivše tvrde WENITZKY v ulici S. Antonio št. 2

je bilo prenešeno v ul. Barriera vecchia št. 8

kjer se prodaja ob enem z blagom, rešenim iz parnika „Galatea“.

Gori omenjeno blago se prodaja pod kupno ceno.

Trgovina z manufakturnim blagom

ANTON SANZIN pok. Frana - Trst, Barriera vecchia št. 11

Velika izbira belih in barvanih moških srajc, ovratnikov, zapestnikov, ovratnic. Nov dohod pletenin za poletno sezono.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.

(Vhod po glavnih stopnicah) — TELEFON št. 952

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%, in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure popoldne in od 3.—5. popoldne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Jma najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816004

Cantina famigliare istriana

TRST - ulica Farneto št. 29 - Trst

prodaja svoja vina, z brezplačno postrežbo na dom, po sledečih cenah:

Črno istrsko prve vrste po . . . K — 60 | Pristni viški Opolo . . . po . . . K — 72

Belo — 72 | Črno dalmatinsko — 68

Vrhu tega je vedno preskrbljena z vsakovrstnim namiznim vinom v buteljkah. Vsa gori naznačena vina so kemično analizovana. Gostilničarjem in krčmarjem cene po dogovoru. M. CINICH ex Glavin.

Prvi valjčni mlin Josefa Krausa sinovi

Delniška družba v Osijeku.

Glavno zastopstvo

za Trst, okolico, Istro, Goriško in Dalmacijo

Friderik Schwarz, Trst

ulica Valdirivo št. 3

TELEFON 945

PLES priredijo mladeniči v Avberu na okrašenem in senčnatem dvorišču, gostilne Ukmar dne 26. julija t. l.

LOV. Zelini pristopiti kot društvenik v kak dober lov na Krasu ali v Istri. — Antonio Jerkič, fotograf, Trst, via delle Poste 10. 1071

Madame Norman, grafologinja, hiro-mantinja (prorokuje iz roke) sprejema se eden mesec vsaki dan od 2—7 ure popoldan. Rojan 187 (zraven cerkve železna vrata). 1076

Izvrstno istrsko vino prodaja Martin Krajcar v Fontani pri Vrsaru. Ima na razpolago 1500 hekt. Vino ima 10 stopinj. Na željo pošlje uzorce. 1022

Zaloga vina istakega I. vrste po 26 K hkt od 56 litrov naprej. — Kraški teran po dogovoru. — Jože Čebulec v Sežani. 1038

Korespondent, vešč slovenščine, italijanščine in nemščine z dobrimi spričevali sprejme se takoj za mesto v Istri. Ponudbe na tiskarno „Edinost“ 1075

Deva ali mlada vdova z mesta ali z dežele, z doto ali brez te, ki bi zaželela samostva breme odložiti, in blagovolila nadaljevati zakona medeno pot na strani zalega 29-letnega meščana v državni službi, naj blagohotno izjavi pod šifro: Potoški L. Postere-stante Gorica 3. Sprejmejo se le resne ponudbe s sliko za koje diskretnost se jamči. 1077

Trgovina jestvin dobro upeljana, sprejme aktivnega sodruga četudi iz dežele, s 4—5 tisoč kron kapitala, za povečanje trgovine in delavsko moč. Ženske niso izključene. Naslov pri Inzeratnem oddelku Edinosti. 1054

Proda se zemljišče v Rojanu (Cologna) oddaljeno nekaj minut od postaje v Cologna (Električna železnica), 14.000 klatrov. Eventuelno se da tudi v najem. Naslov pri „Inzeratnem oddelku Edinosti“. 1079

Prodajo se obleke za moške in dečke Placila na mesečne ali tedenske obroke. Ulica Caserma 12, I. 892

Diplomirani kurjač (Foghista) išče posla tudi na deželi. — Fran Ban, Trst, via Muraglioni 22 1082

Zemljišče pri cesti na prodaj, 1000 klatr. Obrniti se: Barriera vecchia 31 Rubieri, pri sv. Mar. Magd. zoonji. 1084

Kdor išče službo ali kakoršno-koli zaposlenje; kdor išče uradnike ali službeno osebje, kdor ima za oddati sobe, stanovanja, dvorane, kdor ima za prodati hiše, polja, dvorce; kdor želi posojila, vknjižbe itd. prodati ali kupiti premičnine ali porabljene predmete itd. itd., naj se poslužuje MALIH OGLASOV „Edinosti“, ki so najcenejši, največ štani — najbolj pripravljeni v dosegu namena.

Francesco Murgel .:

Succ. di PLONER & EBERLE

Piazza Grande 7 TRST Piazza Grande 7

Železnine, kovine in drobni predmeti

Izbira železjev, železnih in medenih vijakov, pil, železnih žic, delanega in navadnega bakra, medij, prodaja za rokodelce, poljedelce ter kuhinjskih potrebščin cinovih plošč, svince, svinčenik šiber, čina in činka, brusnih kamnov, španske niti in traukov za ribji lov. Edina zaloga angl. ponev znamenite tovarne „Morgan“ Aparati za kuhanje na petrolej „AETNA“ in „PHOBUS“. — Pristni turški mlinčki.

Agencija za najeme .:

.. kupovanje in prodajo

hiš, dvorcev in zemljišč

via Arsenale 2-4 (Piazza Verdi)

— Telefon 14-73 —

Zaloga oglja

Josip Turkovich

TRST, ulica delle Mura šte. 12

Oglje sladko 25 kg K 2'20

Premog Briquettes & Cocke.

Skladišče lesa.

Izvrši se takoj vsako naročilo — brezplačno na dom.

F. Pertot

urar I. vrste

Trst ul. Poste Nuove 9

DROGERIJA Josip Zigon ul. Caserma 8

FILIJALKA NA PROSEKU ŠTEV. 140

Izbir drog, barv, čopičev, pokosti parfumov, fin. mlo — Zaloga mineralne vode, voska za parkete, na mrzlo pripravljene sirupa, tamarinda, malinovec itd. itd.

ODVETNIŠKA PISARNA

dr. M. Pretner-ja in dr. F. Brnčić-a

v Trstu, Via Nuova 13

sprejme s 1. septembrom 1908 ali tudi prej

koncipijenta

ki razume italijan, in spretnega Stenografa. Stenografi strojepisci imajo prednost.

ANTON SKERL

mehanik, zaprisožen izvedenec

TRST, Carlo Goldonijev trg šte. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napeljava in zaloga električnih zvončkov, luči in prodaja gramofonov, zvončkov, in fonografov. Zaloga priprav za točili piv-lastna delavnica za popravljanje šiv. strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah. TELEFON šte. 1734.

BOGOMIL PINO

bivši urar v Sežani

ima svojo novo

prodajalnico ur

v TRSTU

ul. Vincenzo Bellini št. 13

nasproti cerkve sv. Antona norega

vsakovrstne verižice po

pravih tovar. cenah.

